9. Sınıf Tarih 1. Dönem 1. Yazılı Soruları

2026-2027 · Senaryo 1

7 soru, 100 puan, süre 40 dakika. MEB konu-soru dağılım tablosuna göre hazırlanmış örnek ortak yazılı · tarihvakti.com

Adı Soyadı: Sınıf: No: Puan:

Soruların hepsi açık uçludur. Cevabınızı kendi cümlelerinizle yazın; gerekçe isteyen sorularda gerekçenizi mutlaka belirtin. Puanlar soruların yanında yazılıdır.

Soru 1 (15 puan · TAR.9.1.1)

> *Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.*
>
> Mustafa Kemal Atatürk

Bu sözde tarih öğrenmenin bireye sağladığı hangi faydalar vurgulanmaktadır? İki fayda yazınız.

Soru 2 (15 puan · TAR.9.1.1)

Bir belediye, yaşanan sel felaketinin ardından 19. yüzyıla ait şehir haritalarını ve eski yerleşim kayıtlarını inceledi. Kayıtlarda, bugün binaların bulunduğu bazı alanların eskiden dere yatağı olduğu görüldü. Belediye bu alanlarda yeni yapılaşmayı yasakladı.

Bu örnek, tarih öğrenmenin topluma sağladığı hangi faydayı göstermektedir? Açıklayınız.

Soru 3 (15 puan · TAR.9.1.1)

> *Tarihini bilmeyen bir toplum, hafızasını kaybetmiş bir insana benzer.*

Bu benzetmeyi tarih öğrenmenin toplumsal faydaları açısından yorumlayınız.

Soru 4 (15 puan · TAR.9.1.2)

Malazgirt Savaşı'nı (1071) anlatan iki kaynak vardır. Müslüman tarihçi İbnü'l-Esir, zaferi Sultan Alparslan'ın cesaretine ve askerlerinin bağlılığına bağlar. Bizanslı tarihçi Mikhail Attaleiates ise yenilginin asıl nedeni olarak Bizans komutanı Andronikos Dukas'ın savaş alanını terk etmesini gösterir.

Aynı olayı anlatan bu iki kaynağın farklı yorumlar içermesinin nedenleri neler olabilir? İki neden yazınız.

Soru 5 (15 puan · TAR.9.1.2)

- Orhun Yazıtları
- Bir ders kitabındaki Göktürkler bölümü
- Kanuni Sultan Süleyman'ın bir fermanı
- 2020 yılında yazılmış bir Osmanlı tarihi kitabı
- Evliya Çelebi'nin gezdiği şehirleri anlattığı Seyahatname

Yukarıdaki kaynakları birinci el (birincil) ve ikinci el (ikincil) kaynak olarak sınıflandırınız. Birinci el kaynakların tarih araştırmasındaki önemini bir cümleyle açıklayınız.

Soru 6 (15 puan · TAR.9.1.3)

Elif, mahallesindeki eski bir çeşmenin tarihini araştırıyor: **I.** Çeşmenin kitabesini okuyor ve arşivde çeşmeye ait vakıf kayıtlarını buluyor. **II.** Topladığı belgeleri tarihlerine göre ayırıyor. **III.** Kitabedeki tarihle vakıf kaydındaki tarihi karşılaştırıyor ve aralarındaki farkın nedenini sorguluyor. **IV.** Bulgularını bir rapor hâlinde yazıyor.

Elif'in yaptığı çalışmaların tarih araştırma yönteminin hangi aşamalarına karşılık geldiğini yazınız.

Soru 7 (10 puan · TAR.9.1.3)

- **I.** 29 Mayıs 1453'te İstanbul, Osmanlı Devleti tarafından fethedildi.
- **II.** İstanbul'un fethi, Orta Çağ'ı kapatan en önemli olaydır.

Yukarıdaki ifadelerden hangisi olgu, hangisi yorumdur? Tarihçinin olgu ile yorumu ayırt etmesi neden önemlidir?

Cevap Anahtarı ve Puanlama

1. soru (15 puan): Geçmişini tanıyan bireyde kimlik ve aidiyet bilinci gelişir; atalarının başarılarını öğrenen birey özgüven kazanır ve geleceğe dair hedef koyar. (Kabul edilecek diğer cevaplar: millî bilincin güçlenmesi, geçmişten ders çıkarma.)

Puanlama: Her doğru fayda 7,5 puan. Faydayı yalnızca adıyla yazıp sözle ilişkilendirmeyen cevaba 4 puan.

2. soru (15 puan): Tarih, toplumun geçmiş deneyimlerinden yararlanarak bugünün sorunlarına çözüm üretmesini ve geleceği planlamasını sağlar. Belediye geçmiş kayıtlardan yararlanarak benzer bir felaketin tekrarlanmasını önlemeye çalışmıştır.

Puanlama: Faydanın doğru adlandırılması 7 puan, örnekle ilişkilendirilmesi 8 puan.

3. soru (15 puan): Hafıza nasıl bir insanın kim olduğunu belirliyorsa ortak tarih de bir toplumun kimliğini belirler. Tarih bilinci olmayan toplum ortak değerlerini, kültürel mirasını ve birlik duygusunu kaybeder; geçmişteki hatalardan ders çıkaramaz.

Puanlama: Ortak hafıza/kimlik vurgusu 8 puan, ikinci bir toplumsal fayda (kültürel miras, birlik, ders çıkarma) 7 puan.

4. soru (15 puan): Yazarların mensup oldukları toplum ve bakış açıları farklıdır; her biri olayı kendi tarafının gözünden değerlendirmiştir. Ayrıca yazarların amaçları, olaya yakınlıkları ve ulaşabildikleri bilgiler farklıdır. Bu durum, tarihçinin farklı kaynakları karşılaştırarak eleştirel okuması gerektiğini gösterir.

Puanlama: Her doğru neden 7,5 puan.

5. soru (15 puan): Birinci el: Orhun Yazıtları, Kanuni'nin fermanı, Seyahatname. İkinci el: ders kitabı, 2020'de yazılmış Osmanlı tarihi. Birinci el kaynaklar olayın yaşandığı döneme ait olduğu için araştırmacıya en doğrudan bilgiyi verir.

Puanlama: Doğru sınıflandırma 10 puan (her kaynak 2 puan), önemin açıklanması 5 puan.

6. soru (15 puan): I. Kaynak tarama (tespit), II. Tasnif (sınıflandırma), III. Tahlil ve tenkit (çözümleme, güvenilirliği sınama), IV. Terkip (sentez, yazma).

Puanlama: Her doğru eşleştirme 3,75 puan.

7. soru (10 puan): I. olgu (kanıtlanabilir bilgi), II. yorum (değerlendirme). Tarihçi olgu ile yorumu ayırt ederse kanıta dayalı, nesnel bilgi üretir; kendi görüşünü kesin bilgiymiş gibi sunmaz.

Puanlama: Ayırt etme 5 puan, önemin açıklanması 5 puan.

Açık uçlu sorularda farklı ama doğru ifadeler de kabul edilir; öğretmeniniz cevabınızı dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirir.